

Περί έθνους, πατρίδας και άλλων δαιμονίων...

Μας είπαν...

...εμείς καταγόμαστε από τους αρχαίους Έλληνες, εκπολιτιστές και φωτοδότες, έθνος της επιστήμης και της αλήθειας.

Μας είπαν για μια μεγάλη Ελλάδα σχεδόν στο κέντρο του κόσμου, περικυκλωμένη από απολίτιστους Άλλους, ιμπεριαλιστές και μεγάλες δυνάμεις, αλλά και για τη συνέχεια της ελληνικότητας.

Μας είπαν λαό ειρηνικό και ποτέ φιλοπόλεμο. Αλλά αν χρειαστεί, απελευθερωτή προγονικών εδαφών, από την Κύπρο, τη μικρά Ασία, ως την Αυλώνα, με τη διχόνοια το μόνο μας εχθρό, που τρέφεται από άθεους, τρανς, αναρχικές, ομοφυλόφιλες, εξαρτημένους και άλλους τόσους, που αρνούνται τη γαλανόλευκη στολή και τις παρελάσεις, που ακυρώνουν τους προγόνους και την ενότητα μας.

Μας είπαν καλοπληρωμένοι γραφιάδες, δάσκαλοι, παπάδες και καθοδηγητές, με λόγους, εμβατήρια και μοιρολόγια, ταινίες, μουσεία και παρελάσεις, ιστορίες θρυλικών ηρώων, σε μια Διήγηση που στάζει αίμα και μυρίζει συμφέρον, τη γλυκερή μυρωδιά των σφαγείων. Χρήμα, Βαρβατίλα και Εξουσία.

Μας είπαν οι κοινότητες των Άλλων είναι υποδεέστερες, πρέπει να ελληνέψουν.

Δε μας είπαν...

...όμως, πως για να βγει η μεγάλη τους ιδέα, πάντρεψαν υπό την ταμπέλα «ελληνισμός» τις ιστορίες τόσων λαών και διαφορετικών ανθρώπων – συχνά αντιτιθέμενων – που έζησαν κάποτε εδώ γύρω. Πως βάφτισαν ήρωες τους σφαγείς και από ποιανού τα κόκκαλα είναι βγαλμένη η «λευτεριά».

Δε μας είπαν πως οι αλυτρωτισμοί έχουν άλλη γλύκα και άλλοθι όταν είναι ελληνικοί.

Δε μας είπαν τι έκανε ο ελληνικός στρατός το '12 στα Τουρκοχώρια της Μακεδονίας και στο βουλγαρικό Κιλίκι, στην Κοφίνου το '67 και στη Λευκωσία το '74.

Δεν μας είπαν πως έθαψαν τα εβραϊκά νεκροταφεία κάτω από πανεπιστημιακά κτίρια, γκρέμισαν μιναρέδες, μετέτρεψαν τζαμιά σε τσοντάδικα, βάφτισαν δρόμους με ονόματα στρατολάγων δολοφόνων και πως της Σελανίκ εντέχνως κρύβουν το πολύγλωσσο, πολυκοινοτικό της παρελθόν.

Δε μας είπαν πως για να πατήσει στα πόδια του αυτό το έθνος των τυχοδιωκτών από τη γέννηση του ξανάγραψε την ιστορία, επιβάλλοντας σε μία γη χιλιοπερατημένη μία γλώσσα – μία ιστορία – μία θρησκεία – έναν υποτιθέμενο προαιώνιο πολιτισμό, με σφραγίδες ελληνικής προέλευσης και εγγύησης καθαρότητας.

Δε μας είπαν πως οι Μακεδόνες, οι Ρομά, οι Αλβανοί, οι Ρώσοι διδάσκονται σε μια γλώσσα ξένη, που δεν είναι η μητρική τους, στα σχολεία αυτού του κράτους, τη γλώσσα, την ιστορία και τον πολιτισμό που κάποιο «ελληνοπρεπές παιδαγωγικό Ινστιτούτο» έχει αποφασίσει ότι πρέπει να μάθουν για δικά τους.

Και δε σταμάτησαν ακόμη...

Από το συνεχή βομβαρδισμό ειδήσεων για «τουρκικές εισβολές» στον εναέριο ελλαδικό χώρο, τη μανία για την ελληνικότητα του όρου "μακεδονία", τα κηρύγματα μίσους που ξερνούν ομοφοβία και ρατσισμό, τα φασιστικά πογκρόμ στο όνομα της εθνικής καθαρότητας, τα επενδυτικά πλάνα του ντόπιου και ξένου κεφαλαίου που βαφτίζονται «εθνική ανάπτυξη», μέχρι και τις επιταγές των αφεντικών μας για εθνική ομοψυχία, οι εκφάνσεις του εθνικισμού μας προκαλούν μόνο απέχθεια και αηδία.

Γιατί, όπως καθρεφτίζεται καθημερινά στα μάτια και τα αυτιά μας, το έθνος υψώνει φράχτες, δολοφονεί, πλάθει προαιώνιους εχθρούς και εξωτερικές απειλές για να επιβιώσει, διαμορφώνει και επιβάλλει κανονικότητες, οριοθετεί τα σώματα μας και προτρέπει να ακολουθήσουμε το δόγμα «Υπεράνω όλων η Πατρίς». Η εθνική κατασκευή απαιτεί να πειθαρχήσουμε και να θυσιαστούμε για τα σύνορα της «πατρίδας», να βάλουμε πλάτη, να φάμε η μία τη σάρκα της άλλης, να είμαστε ανταγωνιστικές με ανθρώπους που βρίσκονται στην ίδια θέση με μας και πειθήνιες με τους από πάνω που απομυζούν τις ζωές μας. Όλα αυτά ώστε να ανασυρθεί η εθνική οικονομία από τον πάτο της κρίσης της, με αποτέλεσμα να γεμίζουν περισσότερο οι τσέπες των αφεντικών, αναγκάζοντάς μας, εν τέλει, να μοιραστούμε χαρές, λύπες και κενόδοξες ελπίδες που δεν είναι δικές μας.

Μία τέτοια ελπίδα αποπειράθηκε να οικοδομήσει στρατηγικά και ο σύριζα, με σουξέ την εθνική υπερηφάνεια. Από κοινού με το ακροδεξιό μόρφωμα των ανέλ και με κυβερνητικό πρόταγμα «η Ελλάδα δεν είναι προτεκτοράτο κανενός», πρόβαλλαν, ως άλλα σχολικά αναγνώσματα ιστορίας, το έργο μίας χώρας «κατατρεγμένης, θύματος των ξένων ιμπεριαλισμών», αντιμέτωπης με τον «πλούσιο βορρά», πάντοτε έρμαιο άλλων, εξοβελίζοντας τον κοινωνικό/ταξικό ανταγωνισμό σε επίπεδο ανταγωνισμών των εθνών-κρατών.

Όταν πλέον το παιχνίδι των διαπραγματεύσεων είχε χαθεί, η αποκατάσταση του πολιτικού συστήματος και η επούλωση της κοινωνικής συναίνεσης αποτέλεσε προσπάθεια των από πάνω, με το δημοψήφισμα να αποτελεί την κορύφωση της προσπάθειας μετατροπής των κοινωνικών αιτημάτων σε εθνικά και να δίνει πλήρη στήριξη και συναίνεση στην αριστερή διακυβέρνηση. Η διαχείριση, ουσιαστικά, της ελληνικής καπιταλιστικής κρίσης μετουσιώθηκε επικοινωνιακά σε κρίση της εθνικής κυριαρχίας και συνοδεύτηκε από την επίκληση της εθνικής ομοιογένειας και της πατριωτικής ομοψυχίας, ισοπεδώνοντας κοινωνικές και ταξικές αντιθέσεις. Ο κυρίαρχος λόγος νουθετεί: «Ενωμένοι Έλληνες μπορούν», «Πάνω απ' όλα το εθνικό συμφέρον», «Εθνική συμφιλίωση και εθνική ενότητα».

Με την κυβέρνηση συριζανέλ ως κύριο εφαρμοστή των επιταγών των δανειστών, αναδύθηκε η ανάγκη για αλλαγή της κυβερνητικής πολιτικής. Ήρθε, λοιπόν, στην επιφάνεια η παλιά και δοκιμασμένη αντι-τουρκική ρητορεία, που τόσες άλλες κυβερνήσεις έχουν εφαρμόσει με επιτυχία στο παρελθόν. Η συνταγή της τουρκικής απειλής και η κατασκευή της, χρησιμοποιείται ως ένας επιπλέον μηχανισμός αποπροσανατολισμού, αλλά και ως εργαλείο συνοχής του εθνικού κορμού.

Επιστέγασμα της εθνικής αυτής αναστήλωσης στάθηκαν οι πολιτικές σχετικά με την καταστολή των μεταναστών/στριών που κατάφεραν να περάσουν στην Ευρώπη. Η περίφημη ελληνική *filoxenia* βιώνεται πίσω από φράχτες στον Έβρο, στα στρατόπεδα συγκέντρωσης και στα κρατητήρια-κολαστήρια, στα Φαρμακονήσια, στις κρατικές και παρακρατικές επαναπροωθήσεις, όλα επιταγές κάποιων σκοτεινών δυνάμεων και επουδενί ευθύνη της χώρας με τον ήλιο τον ηλιάτορα. Κυβερνητική γραμμή αποτέλεσε για ακόμη μία φορά η επικοινωνιακή φόρμα που θέλει την Ελλάδα ψωροκόσταινα, πιόνι των πολιτικών της ενωμένης Ευρώπης, πάντοτε με τη μακριά ουρά της έξω από το παιχνίδι ευθυνών που επισύρει a priori η συμμετοχή της ως επίσημου μέλους σε θεσμούς γεωπολιτικών συμμαχιών (τύπου νατο), καθώς και άλλους υπερεθνικούς σχηματισμούς (βλ. ε.ε., συμμαχία με Κύπρο, Αίγυπτο, Ισραήλ).

Την ίδια στιγμή, λοιπόν, που από τις βάσεις στη Σούδα εφορμούν οι δυνάμεις ενός μπλοκ μακελλάρηδων και η Ελλάδα περιφρουρεί τα σύνορα της Ευρώπης από τον ξεριζωμό και τη φτώχεια – στη δημιουργία των οποίων φέρει μερίδιο πολιτικής ευθύνης και η ίδια –, η ερμηνεία των μηχανισμών απανθρωποποίησης των μεταναστ(ρι)ών από την ελληνική κοινωνία είναι κάτι παραπάνω από αναγκαία. Διότι πέραν της αδιαφορίας των ντόπιων για την εξωτερική πολιτική, στο βαθμό που αυτή δεν αντιστρατεύεται τη μεγάλη ιδέα και τους ελληνικούς αλυτρωτισμούς, για να συντελεστούν τα εγκλήματα στο Φαρμακονήσι, στην Αμυγδαλέζα, στη Μόρια, για να γίνονται συνήθεια οι θάνατοι στο Αιγαίο και ένα μεγάλο μέρος της κοινωνίας να συμμετέχει με την κραυγαλέα ανοχή του στις μαζικές εξοντώσεις μεταναστ(ρι)ών κάτι πρέπει να συμβαίνει. Το κλάμα και η οδύνη της ελληνικής πραγματικότητας χαρίζεται μόνο στους δήθεν αυτόχθονές της και οι ζωές των «άλλων» φαίνεται να μη μετρούν το ίδιο. Είναι η ίδια αποκρουστική συλλογιστική που κάνει τους φασίστες ορατή απειλή μόνο μετά τη δολοφονία του Φύσσα, ενώ οι δολοφονικές επιθέσεις τους σε μετανάστες, τρανς, ομοφυλόφιλους τους καθιστούσαν απλώς γραφικούς (ή και χρήσιμους για τα μάτια πολλών γύρω μας).

«Ένα έθνος, ένας λαός, μία ιστορία, τίποτ' άλλο δε χωρά αυτός ο τόπος»

Τα έθνη-κράτη έχουν ως συστατικό τους στοιχείο την αναφορά σε έναν εχθρικό απειλητικό Άλλο, που είναι αυτός που καθιστά την ίδια την ύπαρξη τους αναγκαία. Παραδοσιακός απειλητικός Άλλος στην Ελλάδα είναι ο εξ ανατολών και λιγότερο εκ βορρά κίνδυνος, με τελευταία προσθήκη το διάστημα που ακολούθησε την 11η Σεπτεμβρίου 2001, την «ισλαμική απειλή». Έτσι, όποιοι πληθυσμοί μεταναστ(ρι)ών συνδέονται εσκεμμένα και μη από την κυρίαρχη αφήγηση με κάποιον τέτοιο κίνδυνο, εύκολα αποκτούν άλλο πρόσημο και χάνουν την ανθρώπινη υπόστασή τους. Επιπλέον, καθώς το έθνος-κράτος διατυμπανίζει σε όλους τους τόνους πως οι μετανάστ(ρι)ες

«δε χωράνε», μεταφέρει εντέχνως τις ευθύνες από την παγκόσμια καπιταλιστική κρίση, η οποία γεννά μαζικά πλεονάζοντες, στα ίδια τα θύματα των πολιτικών της. Υπό την ασφυκτικά κλισέ αυτή φράση, θέτει εξ αρχής το διαχωρισμό των ανθρώπων με βάση το εθνικό πρόσημο, αποδεχόμενο τις ντόπιες που περισσεύουν ως κομμάτι αναγκαίας διαχείρισης και αποκλείοντας όλες τις υπόλοιπες.

Το κράτος, μέσω μαζικών θεσμών, όπως η εκπαίδευση, επιβάλλει τη γλώσσα, την ιστορία, τους έμφυλους ρόλους, έναν πολιτισμό. Αυτή η επιβολή παρότι προκρούστεια και ακρωτηριαστική, ακόμα και για τις κυρίαρχες κοινότητες, είναι εξοντωτική για όλες τις άλλες.

«...ο μπαλτάς της ελληνικής δημοκρατίας τεμαχίζει, τεμαχίζει, τεμαχίζει...»¹

Ίσως η πιο απτή απόδειξη ενεργής – και διόλου κακόμοιρης – συμμετοχής της χώρας σε παγκόσμιο γεωπολιτικό πλάνο είναι η λειτουργία του στρατού της. Ιστορικά, τα έθνη-κράτη δε θα μπορούσαν να υπάρξουν χωρίς τους αντίστοιχους εθνικούς στρατούς τους, καθώς ο στρατός, ως θεσμός άρρηκτα συνδεδεμένος με την εδραίωση και διατήρηση της κρατικής εξουσίας, συνέβαλε καθοριστικά στη δημιουργία του μονοπωλίου της βίας από τον κρατικό μηχανισμό, στην εμπέδωση της εθνοκρατικής κουλτούρας και της βίαιης επιβολής της εθνικής ταυτότητας με εκκαθαρίσεις, επεκτατισμούς, βίαιες μετακινήσεις πληθυσμών, βιασμούς και δολοφονίες. Απέναντι στην πάγια πεποίθηση μεγάλου μέρους της ελληνικής κοινωνίας, ότι ο τακτικός στρατός είναι ένα αμυντικό εργαλείο για τις «επεκτατικές ορέξεις» των γειτόνων, εμείς θα διαφωνήσουμε σθεναρά. Από το εκστρατευτικό σώμα στην Κορέα, τη φρεγάτα «Έλλη» στον Περσικό Κόλπο μέχρι το Κόσσοβο και το Αφγανιστάν, ο ελληνικός στρατός επεμβαίνει με πρόσημα την «αποκατάσταση της ειρήνης», τον «εκδημοκρατισμό» χωρών και κάθε λογής διαχείριση κρίσεων και αναταράξεων ανά τον κόσμο. Γίνεται όμως φανερό, πως βασικός στόχος είναι ο έλεγχος και η εκμετάλλευση ενεργειακών/πλουτοπαραγωγικών πηγών, δρόμων μεταφοράς ενέργειας, η κυκλοφορία του χρήματος της βιομηχανίας πολέμου και η επικράτηση του ντόπιου-ξένου κεφαλαίου, όπως και η διαρκής προσπάθεια του ελληνικού κράτους να επεκτείνει την επικράτεια του και να αυξήσει την ισχύ του.

Επιπλέον, εκτός από την παρέμβαση του σε ζητήματα εθνικής κυριαρχίας, έχουμε δει το στρατό ως ρυθμιστή της «έννομης» τάξης εντός των συνόρων, με το να διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην καταστολή πολιτικών και ταξικών αντιστάσεων και στην καταστολή των μεταναστευτικών πληθυσμών. Όμως, ο στρατός εκφράζει και έναν από τους κυριότερους μηχανισμούς εδραίωσης και αναπαραγωγής της πατριαρχίας και του σεξισμού. Μέσω του στρατού, κατασκευάζεται το πρότυπο ενός δυνατού άντρα, «ρωμαλέου», έτοιμου να υπερασπιστεί την πατρίδα με κάθε κόστος και να την προστατεύει από οποιονδήποτε του υποδεικνύεται κάθε φορά ως εχθρός του έθνους.

«Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους»²

Κι όταν το έθνος-κράτος μιλά για οικογένεια, εννοεί βέβαια την πυρηνική, ιστορικά πρόσφατη μορφή: πατέρας, μητέρα και παιδιά. Η οικογένεια με αυτή τη μορφή είναι όντως θεμέλιο συντήρησης και προαγωγής του έθνους: εντός της ξεκινά η διδασκαλία των καθορισμένων ρόλων που μπορεί να έχει ένα άτομο³, η υπακοή στους κανόνες που έχουν τεθεί από άλλους προς δικό τους συμφέρον και η έννοια της ιεραρχίας, η εγκαθίδρυση του σχήματος «εμείς και οι (εχθρικοί) άλλοι» που εφαρμόζεται σε μεγαλύτερη κλίμακα από τη «μεγάλη οικογένεια» του έθνους-κράτους. Οποιαδήποτε απόκλιση από αυτή τη σύνθεση και τους ανατεθειμένους ρόλους σε κάθε μέλος θέτει σε κίνδυνο τη συνοχή και κατ' επέκταση τη δύναμη του έθνους. Η οργάνωση της οικογενειακής εστίας με επικεφαλής τον ενήλικα άνδρα αποτελούσε για πολλές ευρωπαϊκές χώρες τη βάση της εθνικής σταθερότητας και βασιζόταν στον έλεγχο των ορίων μεταξύ της σεξουαλικής επιθυμίας και της αποδεκτής κοινωνικής συμπεριφοράς και τη ρύθμιση των ρόλων των μελών της οικογένειας. Ο έλεγχος αυτός εφαρμόστηκε με νόμους και κανόνες συμπεριφοράς που αφορούσαν την εργασία, το γάμο, την εκπαίδευση των παιδιών.

Παρότι ο καθένας και η καθεμιά έχει τη δική του/της σταθερή θέση μέσα στο «έθνος», το γυναικείο σώμα και σεξουαλικότητα υφίστανται μια ακόμη πιο ιδιότυπη επιτήρηση. Οι γυναίκες είναι οι μοναδικές που μπορούν να εξασφαλίσουν τη διαιώνιση του έθνους γεννώντας τα παιδιά του, αλλά και αναθρέφοντάς τα σύμφωνα με τις παραδόσεις του. Η γυναίκα, στην εθνική αφήγηση, δεν είναι πια αυτόνομο/ανεξάρτητο άτομο και αντιμετωπίζεται ως «η μήτρα του έθνους». Γύρω από αυτή τη βασική ιδέα περιστρέφονται διάφορες αντιλήψεις (η κατασκευή του «δημογραφικού προβλήματος», οι όλως τυχαίως παράλληλες εθνικιστικές ονειρώξεις «γεννάτε γιατί θα μπου οι ξένοι» – «κάποτε θα πάρουμε την Πόλη»), με τελικό αποτέλεσμα τα γυναικεία σώματα να βρίσκονται στο στόχαστρο και να αποκλείεται οποιαδήποτε άλλη επιλογή σχετικά με τη μητρότητα και τη σεξουαλικότητα.

Η επιτήρηση αυτή, διεκπεραιώνεται τόσο από το σύζυγο/πατέρα (πιο έντονα παλιότερα), όσο και από τον

1 «...κάτω απ' τη κόψη του σπαθιού την τρομερή θα ζήσετε χίλια χρόνια καθαροί».

2 Άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος της Ελλάδος.

3 Πατέρας: αφέντης – κουβαλητής, μητέρα: δούλα και κυρά, φροντίδα σπιτιού, διαπαιδαγώγηση παιδιών, παιδιά: πολίτες β' κατηγορίας μέχρι να εμπεδώσουν την ιεραρχία και να γίνουν «παραγωγικά».

«πατέρα όλων» κράτος με τους μαζικούς θεσμούς του (σχολείο, εκκλησία, ΜΜΕ, νόμοι και δικαστικό σύστημα) και η διαφύλαξη της γυναικείας υποταγής στην οικογένεια μετατρέπεται σε διαφύλαξη της εθνικής κυριαρχίας. Οι «εθνικά άξιες» γυναίκες οφείλουν να είναι αμόλυντες, ταπεινές, πιστές στα εθνικά ιδεώδη, ικανές αλλά και αποφασισμένες για αναπαραγωγή, τοποθετημένες στα μετόπισθεν για να διασφαλίζουν τη συνοχή των νοικοκυριών και να γεννούν γενναίους πατριώτες, ενώ όποια δεν ονειρεύεται να πλέκει την κάλτσα του στρατιώτη και τρία κουτσούβελα γύρω από το χριστουγεννιάτικο τραπέζι, θεωρείται μίσημα και ντροπή για το έθνος.

Οι εξουσιαστικοί μηχανισμοί που λειτουργούν εντός της οικογένειας και του έθνους καταναγκάζουν σώματα και επιθυμίες να υποβληθούν σε τυποποιημένες συμπεριφορές, που αφορούν το φύλο και τη σεξουαλικότητα, με αντάλλαγμα μια ψευδή αίσθηση του «συνανήκειν», μια επίφαση αλληλεγγύης και μια αναγνωρισμένη κοινωνική ύπαρξη, τόσο αναγκαία για τον κατακερματισμένο κοινωνικό ιστό. Η αίσθηση αυτή, αποκρύπτει την ουσιαστική ανισότητα και την εκμετάλλευση που κυριαρχεί τόσο στην οικογένεια όσο και στο έθνος.

Αρνούμαστε τις εθνικές αυταπάτες...

...γιατί όλα όσα αναφέραμε προηγουμένως στοιχειώνουν την καθημερινότητα και τις ζωές μας. Ξορκίζουμε τις ήττες και τη μιζέρια, αρνούμενες να υπνωτιστούμε από ηρωικά εμβλήματα σε γαλανόλευκους χρωματισμούς. Επειδή δε νιώθουμε καμία υπερηφάνεια μπροστά στις σημαίες και στα μνημεία των πεσόντων ανά τον κόσμο, παρά μόνο θλίψη.

Επιλέγουμε να υψώνουμε το ανάστημα μας ενάντια σε κάθε λογής καταπίεση και φόβο και επιδιώκουμε να αντιληφθούμε με ποιες και ποιους έχουμε πραγματικά κοινά σημεία.

Πρόθεσή μας είναι να διερευνήσουμε τρόπους για να καταστρέψουμε την επιβεβλημένη γεωγραφία του νου και της πραγματικότητας, δημιουργώντας σχέσεις αλληλεγγύης και κοινών αγώνων έξω από επιβαλλόμενες ταυτότητες, ενάντια σε όσους θέλουν να μας μαντρώσουν κάτω από εθνικά σύμβολα και ανάμεσα σε νοητές γραμμές που αιματοκυλούν και μοιράζουν τη γη σε κομματάκια.